

Stöd i skolan – ett sätt att lyckas

Den här foldern är till för dig som har barn i grundskolan. Här kan du läsa om vilka möjligheter som finns för elever som är i behov av stöd, och hur skolorna arbetar för att erbjuda rätt stöd i rätt tid.

Grundskolan – en möjlighet för alla

Grundskolans uppgift är att ge alla elever möjlighet att inhämta kunskaper och utveckla färdigheter så att de kan må bra, ha en god självkänsla och vara delaktiga i samhället.

För att skolan ska lyckas med sin uppgift finns det en läroplan med riktlinjer som gäller alla åländska grundskolor. Läroplanen innehåller ett avsnitt som heter Stöd för lärande och skolgång. I avsnittet beskrivs hur skolorna ska arbeta för att alla elever ska få tillräckligt bra stöd. Stöd för lärande och skolgång är även reglerat i lag.

Som vårdnadshavare har du en viktig roll för att skolan ska klara sin uppgift. Tillsammans kan ni se till att ditt barn får en så bra och utvecklande skolgång som möjligt.

RÄTT STÖD I RÄTT TID

Varje elev har rätt att få tillräckligt stöd så fort behovet uppstår. Lärarna och personalen inom elevhälsan är därför uppmärksamma på när en elev kan behöva stöd, och tar så snabbt som möjligt reda på vilket stöd som behövs. Genom regelbunden uppföljning kan stödet minskas eller ökas så att det hela tiden motsvarar elevens behov.

I läroplanen finns det riktlinjer för hur skolorna ska arbeta för att planera, dokumentera och utvärdera stöd till eleverna. Tack vare ett systematiskt arbete kring stöd för lärande och skolgång får alla elever rätt stöd i rätt tid. Det innebär också att du som vårdnadshavare har möjlighet att vara delaktig i planeringen av stödet till ditt barn.

RÄTT NIVÅ AV STÖD

Ett barn kan behöva stöd för sitt lärande och sin skolgång av många anledningar. Ibland är det tillräckligt med lite stöd under en begränsad period. Ibland behövs det ett mer omfattande stöd under en längre tid – kanske under barnets hela skolgång.

Stödet i skolan ordnas på tre nivåer: som allmänpedagogiskt, som specialpedagogiskt och som mångprofessionellt stöd.

SKOLANS TRE NIVÅER AV STÖD

MÅNGPROFESSIONELLT STÖD

- tydligt behov av regelbundet stöd på flera olika sätt och samtidigt
- eleven följer en anpassad lärokurs i ett eller flera ämnen
- individuell plan

SPECIALPEDAGOGISKT STÖD

- tydligt behov av regelbundet stöd på flera olika sätt och samtidigt
- eleven följer den allmänna läroplanen
- åtgärdsprogram

ALLMÄNPEDAGOGISKT STÖD

- lindrigt behov av tillfälligt stöd
- en del av skolans dagliga undervisning

Allmänpedagogiskt stöd

Allmänpedagogiskt stöd ges till elever som har lindriga behov av tillfälligt stöd. Stödet är en del av skolans dagliga undervisning i klassen, och det kan se ut på många olika sätt. Stödet kan till exempel innebära att en elev får sitta på en särskild plats i klassrummet som fungerar extra bra för honom eller henne. Det kan också innebära att få extra stöd inom ett specifikt område i ett enskilt ämne eller att få möjlighet att göra muntliga prov. Allmänpedagogiskt stöd är ofta förebyggande och ges för att stöda elevens lärande.

Specialpedagogiskt stöd

Specialpedagogiskt stöd ges till elever som har ett tydligt behov av regelbundet stöd på flera olika sätt samtidigt. Även det specialpedagogiska stödet kan se ut på många olika sätt. Det kan till exempel innebära att en elev får undervisning i mindre grupper eller undervisning av speciallärare i vissa ämnen under begränsade perioder. Specialpedagogiskt stöd ger eleven så bra förutsättningar som möjligt.

Mångprofessionellt stöd

Mångprofessionellt stöd ges till elever som inte når målen för grundskolans allmänna läroplan. Stödet innebär att en eller flera lärokurser anpassas så att det passar elevens förutsättningar och behov. Det betyder att eleven inte längre följer den allmänna läroplanen i alla ämnen. Mångprofessionellt stöd ger eleven förutsättningar för lärande och utveckling samt möjlighet att klara av grundskolan utifrån sin egen nivå. Då en elev följer anpassade lärokurser i tre eller flera ämnen kan eleven få sin undervisning i specialklass.

Träningsundervisningen

Barn som bedöms att inte klara av grundskolans allmänna målsättningar på grund av intellektuell funktionsnedsättning (utvecklingsstörning) eller kognitiv funktionsnedsättning har möjlighet att fullgöra sin läroplikt inom Träningsundervisningen.

SÅ HÄR KARTLÄGGER SKOLAN BEHOVET AV STÖD

För att hitta rätt former av stöd till en elev kan skolan göra en pedagogisk bedömning eller en pedagogisk utredning.

Pedagogisk bedömning

Om det verkar som det allmänpedagogiska stödet inte är tillräckligt för en elev tar den ansvariga läraren initiativ till en pedagogisk bedömning. I bedömningen ingår en utvärdering av vilket stöd som fungerar och ska fortsätta och vilka stödåtgärder som behöver förändras.

Pedagogisk utredning

Om en elev trots allmän- och specialpedagogiskt stöd riskerar att inte nå målen i grundskolans allmänundervisning tar specialläraren initiativ till en pedagogisk utredning. Utredningen kan användas som grund för ett utkast till en individuell plan.

Att göra ett utkast till en individuell plan är ett bra sätt för skolan och vårdnadshavarna att tillsammans diskutera lämpliga anpassningar, och vad ett beslut om överföring till mångprofessionellt stöd skulle innebära för eleven.

SÅ HÄR PLANERAR OCH BESLUTAR SKOLAN OM STÖDNIVÅ

Det tas alltid ett beslut när skolan byter stödnivå för en elev. Innan beslutet görs en kartläggning av vilket stöd som har fungerat bra för eleven, och vilka stödåtgärder som behöver förändras. Planering och beslut om stödnivå görs alltid i samråd med elevens vårdnadshavare.

Så här ser processen ut när skolorna planerar för och beslutar om stödnivån för en elev:

Beslut om att återgå till en tidigare stödnivå tas om det aktuella stödet bedöms som överflödigt.

VIKTIGA DOKUMENT I SKOLORNAS PLANERING

Åtgärdsprogram

Ett åtgärdsprogram är en noggrann planering för en elev som behöver specialpedagogiskt stöd. Alla lärare planerar sin undervisning utifrån elevens åtgärdsprogram. I ett åtgärdsprogram beskrivs bland annat följande:

- elevens förutsättningar
- individuella mål
- pedagogiska lösningar som fungerar
- lösningar gällande lärmiljön

Åtgärdsprogrammet görs upp av den ansvariga läraren och specialläraren i samråd med eleven och vårdnadshavarna. Ett åtgärdsprogram utvärderas och uppdateras minst en gång per termin, men det kan göras oftare om det behövs.

Individuell plan

En individuell plan är en noggrann planering för en elev som behöver mångprofessionellt stöd. I planen beskrivs bland annat följande:

- vilka ämnen som eleven läser enligt anpassad lärokurs
- mål, innehåll och bedömningsgrunder för anpassade lärokurser
- elevens behov av stöd för lärande och skolgång

Den individuella planen görs upp av specialläraren i samarbete med den lärare som ansvarar för elevens undervisning. Planen görs så snart läraren har fått tillräcklig kunskap om elevens styrkor, svårigheter och behov, men senast två månader efter ett beslut om att eleven ska överföras till mångprofessionellt stöd har tagits.

OM DU ÄR OROLIG – TA KONTAKT MED SKOLAN

Som vårdnadshavare är du alltid välkommen att diskutera med skolan om du upplever att ditt barn är i behov av stöd. Ta kontakt med den lärare som är ansvarig för barnets undervisning eller med personalen inom elevhälsan. Till elevhälsan hör rektor eller föreståndare, skolpsykolog, skolkurator, speciallärare och hälsovårdare.

Utbildning på gymnasienivå – en väg mot vuxenlivet

Alla elever som har ett avgångsbetyg från grundskolan, även elever som har fått mångprofessionellt stöd, har rätt att söka till utbildning på gymnasienivå på Åland.

Man kan välja mellan en grundläggande yrkesutbildning vid Ålands yrkesgymnasium, en allmänbildande gymnasieutbildning vid Ålands lyceum och fria allmänbildande studier vid Ålands Folkhögskola. En elev som har gått ut grundskolan med anpassad lärokurs i något av de teoretiska ämnena har inte behörighet till Ålands lyceum.

MÖJLIGHET TILL STÖD ÄVEN PÅ GYMNASIENIVÅ

Möjligheten till allmänpedagogiskt, specialpedagogiskt och mångprofessionellt stöd finns fortsättningsvis på gymnasienivå. Hur mycket stöd skolorna har möjlighet att ge varierar mellan de olika skolorna och programmen. Varje utbildning ställer också särskilda krav på den studerande. Ålands lyceum erbjuder enbart specialpedagogiskt och allmänpedagogiskt stöd.

Yrkesinriktad specialundervisning

Elever som har fått mångprofessionellt stöd i grundskolan kan fortsätta sin utbildning med anpassade mål inom den yrkesinriktade specialundervisningen. Där kan undervisningen anpassas efter individuella förutsättningar och behov.

Den yrkesinriktade specialundervisningen erbjuder också många möjligheter till stöd som till exempel mindre grupper, gruppassistenter, utökad praktik och stöd i att hitta ett arbete. Den som genomgått den yrkesinriktade specialundervisningens program får en gymnasieexamen, delexamen eller ett intyg över avlagda studier.

Yrkesträningsprogrammet

Yrkesträningsprogrammet vid Ålands yrkesgymnasium (YTP) är en utbildning för elever med förlängd läroplikt som har gått i Träningsundervisningen. På YTP genomförs studierna enligt en individuell plan. Även elever som inte har haft förlängd läroplikt kan söka till YTP.

DISKUTERA MED ELEVHANDLEDAREN OCH STUDIEHANDLEDAREN

Om du har frågor inför valet av utbildning på gymnasienivå är det alltid klokt att ta kontakt med skolans elevhandledare. Du kan också ta kontakt med studiehandledaren i den skola som är aktuell att söka till.

GYMNASIEUTBILDNING UTANFÖR ÅLAND

Om man går ut grundskolan med anpassad lärokurs i ett eller flera ämnen och vill söka till en utbildning utanför Åland är det viktigt att veta att reglerna för antagning inte är samma som på Åland. Ta kontakt med skolans elevhandledare i god tid för att diskutera vilka möjligheter som finns.

LAGAR OCH STYRDOKUMENT

Landskapslag (2020:32) om barnomsorg och grundskola

Läroplanen och de dokument som skolorna använder för pedagogisk bedömning och utredning samt för åtgärdsprogram och individuell plan hittar du på www.regeringen.ax.

